

VELFERÐARVAKTIN

hagur barna í íslensku samfélagi

Málstofa 16. mars 2010
Lára Björnsdóttir MA
formaður Velferðarvaktarinnar

Ákvörðun ríkisstjórnar Íslands í febrúar 2009 um að skipa Velferðarvakt

- Skipun stýrihóps í febrúar 2009 - **ársafmæli**
- Hópnum ætlað er að fylgjast með félagslegum jafnt sem fjárhagslegum afleiðingum efnahagsástandsins fyrir fjölskyldur og einstaklinga í landinu með markvissum hætti og **leggja til aðgerðir** í þágu heimilanna.
- Í hópnum sitja nítján manns, meðal annars fulltrúar aðila vinnumarkaðarins, ráðuneyta, hagsmunasamtaka og sveitarfélaga.

Vinnuhópar um mikilvægustu verkefni

- En velferðarvaktin er mikið meira – amk. 100 manns hafa tekið virkan þátt undanfarið ár í **hópum** um:
- Börn (0 – 18 ára)
- Ungmenni og ungt fólk (15 – 25 ára)
- Þá sem standa höllum fæti og stóðu höllum fæti fyrir kreppu
- Fólk án atvinnu
- Fjármál heimilanna
- Heilsufar og heilsugæsla
- Félagsvísa

Einkunnarorð frá upphafi

Hreyfing, næring, svefn og félagsskapur.

Virgni í leik og starfi

Rauður þráður í starfi hópsins

- **Gæta verður velferðar barna í hvívetna**
- Atvinnumissir er ein alvarlegasta afleiðing kreppunnar – tryggja þarf atvinnu
- Samráð og samstarf verði haft við sem flesta við úrlausn verkefna
- Framlag þriðja geirans verði greint og félagsauðurinn nýttur sem best
- Sparnaður í einu kerfi má ekki leiða til aukins kostnaðar á öðrum sviðum hins opinbera

Rauður þráður í starfi hópsins

- Atvinnulaust ungt fólk (16 til 25 ára) fái sérstaka athygli svo og þeir sem eru eldri en 60 ára
- Hugað verði sérstaklega að ungum barnafjölskyldum
- Hugað verði sérstaklega að stuðningi og ráðgjöf við þá sem veita einstaklingum aðstoð
- Tryggja verður að nauðsynlegar upplýsingar til einstaklinga séu aðgengilegar

Það sem snýr að börnum og ungmennum

- Velferðarvaktin leggur áherslu á samræðu og samstarf við þá sem gleggst til þekkinga
- Í gegnum starf barnahópsins
- Fundir með fulltrúum leik- og grunnskóla “Börnin í borginni”
- Upplýsingar fengnar frá fjölmörgum sveitarfélögum um félagsþjónustu og barnavernd 2009
- Fylgst með breytingum í skólasókn í leik- og grunnskóla
- Bréf til allra sveitarfélaga um að skólamáltíðir standi til boða börnum

Það sem snýr að börnum og ungmennum

- **Fjölmennur fundur lykilfólks nýlega um velferð barna**
 1. **Standa þarf vaktina á öllum vígstöðvum/ Afleiðingar koma ekki fram á einni nóttu**
 2. **Efla samvinnu milli kerfa og stjórnsýslustiga**
 3. **Styðja starfsfólkið “hjálpa hjálpurunum”**
 4. **Nýir hópar bætast við**
 5. **Berskjaldaðar fjölskyldur – lítið tengslanet**
 6. **Börn /ungmenni sem ekki eru í skóla eða atvinnu**

Það sem snýr að börnum og ungmennum

- Oft misvísandi skilaboð um stöðu mála
- Félagsvísar og rannsóknir nauðsynlegar til að fylgjast með þróun mála
- Byggja þarf á þekkingu og staðreyndum
- Margir uggandi um aukningu í barnaverndarmálum
- Rannsókn um fjölgun barnaverndartilkynninga unnin fyrir Velferðarvaktina okt. 2009
- Umræðan og huglægur vandi allra hefur áhrif á börn og ungmenni

Það sem snýr að börnum og ungmennum

- Flest er í góðu lagi enn en annað vekur ugg sem þarf að huga frekar að:
- 11.336 börn sem eiga atvinnulausa foreldra **og þar af eru**
- 467 börn þar sem báðir foreldrar eru atvinnulausir (14 % fjölgun jan-feb)
- Það þarf að beina tilmælum til sveitarfélaga um vöktun og aðgerðir
- Mögulega sérstakar vinnumarkaðsaðgerðir, sbr Kvennasmiðjan
- “Fjárfesta þarf í konum og börnum”
- Mikið atvinnuleysi hjá ungu fólki 16-24 ára (19% allra atvinnulausra - flestir aðeins með grunnskólapróf)
- Aðgerðir hafnar hjá stjórnvöldum

Hverjar eru bjargirnar og verndandi þættir fyrir börn í íslensku samfélagi?

- Foreldrarnir aðalstoðin fyrir hvert barn - en
- Þau þurfa helst að eiga aðra að – stórfjölskyldu - vini – velvildarfólk
- Tryggt og gott skólakerfi – leik-grunn- og framhaldsskóli
- Gott velferðarkerfi mjög mikilvægt ekki síst á erfiðum tímum – fagfólk og fjármagn
- Félagslegur, fjárhagslegur og sálfræðilegur stuðningur við fjölskyldur og börn
- Þriðji geirinn og félagsauðurinn í hverju nærsamfélagi – þarf að samræma og nýta betur

Sóknarfæri í kreppunni

- Hætturnar eru fjölmargar en eru einhver sóknarfæri fyrir börnin í efnahagskreppu?
- Ný gildi (og sum gömul) komin til sögunnar
- Meiri virðing fyrir verðmætum og ekki allt sjálfsagt – sumt hægt að gera án peninga
- Menntun eftirsóknarverð
- Sköpunarkraftur leystur úr læðingi
- Meiri athygli virðist beinast nú að velferð barna bæði foreldra, stofnana og stjórnvalda
- Svo virðist að hafi og noti meiri tíma með börnunum

Að lokum

- Læra þarf af reynslu og rannsóknum nágrannþjóða
- Finnar tala um “týnda kynslóð” ungs fólks úr kreppu 1990
- Barnaverndarmál og vistun barna utan heimilis eykst enn
- Færeyingar misstu 10 þúsund manns úr landi – flest ungt fólk og börn
- Íslendingar þurfa nú að beita öllum tiltækum aðferðum við að hlúa að börnum og ungu fólki
- Bernskan og æskan koma ekki aftur
- Mikilvægt að gefa börnum von og trú á framtíðina
- Við berum öll ábyrgð á þjóðfélagsumræðunni og velferð barnanna í landinu

